

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre " 50 "
Negyedévre " 25 "
Egy hónapra " 12 "
Egyes szám ára 4 kr.

Felolvasó szerkesztő: **BARTHA MÓR.**
Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díj:
Hat hasábos postit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű többzáró
hirdetések alkü szerint jutányos áron vétetnek fel. Bővegydíj min-
den külön beiktatásért 20 kr.

Thaly Kálmán beszéde a kvóta ellen.

Tóth János jegyző: Thaly Kálmán.

Thaly Kálmán: T. Ház! Mielőtt fel-
szólalásomnak tulajdonképeni részére, az igé-
nyelt kvóta, vagyis magyarosan hányad eme-
lésének tárgyalására térnek, egy kis kurta be-
vezetésre kell kérnem a T. Ház becses figye-
lmet. Ennek jellemzéseül csak annyit mondok,
hogy historizáljunk csak egy kicsit. (Halljuk!
Halljuk!) Talán furcsának tűnik fel, ha a
kvótánál valaki historizálni akar, mert azt
mondhatnák, olyanforma új dolog ez, melybe
a nemzet még bele nem szokott; hiszen csak
67-ben lépett élebe es azt gondolnák, hogy
nincs múltja. Pedig nagyon is van. A ki a
történetbe vissza lapozgat, azt fogja találni,
hogy a kvóta eszméjének, úgy, a mint az
67-ben élebe lépett, születési éve több mint
kétszázados. Az ezredeves ünneppel esett
össze. T. i. a kvóta 1696-ban született. Érde-
kes az a szivósság, a melylyel az osztrákok
ehhez az eszméhez ragaszkodtak. Ha a kö-
rülmények egy időre megnehezítették ennek
kereszülvitelét, később, midőn az idők ked-
vezőbbek lettek az öszbirodalom eszméjére,
megint visszatértek rá.

A kvóta tudvalevőleg hányada annak a
bizonyos összegnek, melylyel valamely állam
pénzadóban, de veradóban is egy vele egységes,
vagy vele szorosán összefüggő más állam
költségeihez hozza járul. Már ebben is taga-
dása rejlik az állami függetlenség eszméjé-
nek. Egy önálló államnak kvótája nem lehet,
(Helyeslés a szélsőbalon) az legfeljebb bizo-
nyos rövid időre szövetkezhetik más állammal
s e rövidebb időre szabhat meg bizonyos já-
rulekot. Természetes, hogy ez a párt, mely a
független Magyarország kivívását óhajtja min-
den törvényes eszközzel, már a kvóta fog-
almától is irtózik, mert hisz ez egyenes
tagadása az önállóságnak. (Helyeslés a szélső-
balon.)

De ha elmondom, hogy mily odiosus
alapon támadt ennek az eszméje, akkor még
a kormánypartiságban megrogzött, de külön-
ben jó hazafiasságu embereknek is borsódnai
fog a hátuk. A kvóta ősapja nem más, mint
a magyar nemzet nagy ellensége, aki azt az
osztrák öszbirodalomba először akarja beol-
vasztani: Kolonics kardinális. A kvóta feltalálása
és életbeléptetése az osztrákoktól az ő szem-
pontjukból talán méltán, de történeti szem-
pontból mégis csak hazugságból nagynak ne-
vezett Lipót császár idejére esik, kinél gyá-
szosabb emlékü uralkodó az osztrák trónon
a mi nemzeti szempontunkból nem ült soha.
Már a mikor Magyarországból hosszabb há-
boruskodás után a törököt vissza szoritották
az Alföldre, és az ország egy része még a
török jogar alatt volt, sőt Zentánál meg sem
vívott a döntő ütközet mely a török uralom-
nak magyar területen a temesi bánóság kivé-
telével véget szabott: már akkor Kolonics
előállott tervével; a zentai ütközetet egy év-
vel megelőzőleg már 1896-ban kidolgozta és
előterjesztette a koronatanácsban és el is
fogadtatta az uralkodóval, Magyarországnak
az öszmonarchiába való beolvasztásának ter-
vét, az ő hirdetett systemáját. Tudjuk, hogy
Leopold 1687-től, mikor örökös királyul ko-
ronáztatta fiát, I. Józsefet, többé halálaig or-
szággyűlést nem tartott, hanem absolutistice
kormányzott, a mely kormányzatban egy pár
magyar ember is részt vett, de tulajdon-
képen Magyarország ügyeit a haditanács a

Hofkriegrath intézte és ebben a titkos ta-
nácsban Magyarország ügyeinek referense
nem a magyar nádor vagy a magyar kancel-
lár, hanem a Hofkriegrath alelnöke Tiell volt.

Miután Magyarországot fegyverrel vissza-
hódított tartománynak tekintette, a Leopold
regime es a kvóta ősapja, Kolonics Kardiná-
lis, Leopold császár Kolonics tanácsára 1696-
ban (Halljuk! Halljuk!) Magyarországnak
nagy urait, a jó hazafiak közül is válogatva,
tanácskozássra hívta össze Bécsbe s itt tör-
tént az az előterjesztés az országnak az
öszbirodalomba való beolvasztására nézve, a
melyben a kvótát is lesz szerencsém mint
egyenesen kijelöltet felmutatni; és pedig nem
akarván az öszkes Kolonics tervezetekkel fog-
lalkozni, csak egy adatot olvasok fel azon
magyar történetirőből, aki közjogunkban a
legerősebb volt, t. i. Szalay Lászlóból, a
mint ő resziót fordította, resziót jellemezte
azon, 1696-iki bécsi tanácskozásokat és Ko-
lonics tervezetének lényegét.

Szalay László az ő V. kötetének 30-ik
lapján így ír. — csak ezt az adatot olvasom föl:
(Halljuk! Halljuk! Olvassa)

1696-ban Bécsbe hivatta össze az ország
főbjeit. Kolonics most már esztergomi érsek
és mint ilyen s az ország főkancellárja méltó-
ságának egész súlyával s nyereségével ha-
taros őszinteségével elmondotta, mit jónak,
szükségesnek tart. Mert nem látott üdvöt
maga s az ország számára a kath. egyházon
kívül; nem ijedt vissza mondani: Én Ma-
gyarországot rabbá fogom tenni, azután kol-
dussá s így németté és katolikussá fog válni.
S mert Magyarország ujjaszervezésétől — ez
az a bizonyos systema — a mint ő azt ér-
tette — nemcsak felséges urának s az or-
szágnak, hanem a kath. egyháznak is javát
bizalommal várta, meggyőződésének hevével
vetette a gyűlés elé az indítványt.

Itt jönnek már most Szalay L. szerint
összegezve Kolonics szavai: Nincs a mi in-
kább érezteti velünk ő császári királyi fel-
ségének atyai jószágát — mondá — mint al-
beli eltökélése, hogy Magyarországgal úgy fog
bánni, mint többi örökös tartományaival.
(Mozgás a szélsőbalon.) Nota bene akkor ott
semmi alkotmány sem volt. Ebbeli célzatának
előmozdítására — ugymond Kolonics — al-
kalmazkodjunk a lehetőségig azon tartomá-
nyok törvényeihez. Tehát az örökös tar-
tományokéhoz. Számítalan sok részlet volt
Magyarország alkotmányában (Mozgás a szél-
balon) ugymond — a melyek változtatást igé-
nyelnek, hogy annál biztosabban érjünk cél-
t, ne üzzük-fűzzük a szokásos jogteteleket, ha-
nem tartuk meg azt, a mit ügyes kezek be-
lölük választottak. (Derűtség a szélsőbalon.)
Kiket érthetett Kolonics ügyes kezek alatt?
Természetesen olyan Lustkandél és Schmer-
ling-fele embereket, s toldjuk meg avval, a
mit a politikai érettség tanácsol hozzájuk:
Az önök jelszavai uraim (a jobboldal felé mu-
tat) politikai érettség és ügyes kezek! . . . s
kérjük mély alázattal ő felségét, hogy ezen
intézkedéseket helyben hagyja és örökös tör-
vények gyanánt hirdesse. (Derűtség a szélső-
balon.) Ekkor a csásbít terére lép. Mindazok
— ugymond — a kik valóban nemes szár-
mazásuak a nemzetben — az akkori viszonyok
szerint — s akkora vagyonnal bírnak, hogy
némi fényvel környékeztethessék magukat,
grófi, bárói és lovagi címeket fognak nyerni.
(Élénk derűtség a szélsőbalon.)

Thaly Ferencz: Udvari tanácsosságot.
(Ugy van! a szélsőbalon.)

Thaly Kálmán: Ime a Bánffy De-
zsó eszközei! (Ugy van! a szélsőbaloldalon.)
Van is özönnel azon korból eredő grófi és
bárói cím, ha végig megyünk a családok
történetébe. Ez azután új fényt fog kölcsö-
nözni az ország nemességének és azt, val-
mint a többi örökös tartományokét tiszteleltre
meltóvá fogja tenni (Mozgás a szélsőbalolda-
lon.) — különben nem lett volna az — s
végre azon rendtelenségek és igazságtalansá-
gok megelőzésére, a melyek az adó kivetése
és a közterhek felolvasztása alkalmával na-
pirenden vannak Magyarországon t. i. min-
den országgyűlés külön vetette ki az adó,
állandó es örökös adót kellene megállapítani,
mely méltányosan fogna felosztani (Nagy zaj
a szélsőbaloldalon.) — kerek egy kis figye-
lmet, itt ugrik ki mindjárt a medve — s
arányban a többi örökös tartományokkal vi-
sejt adóval. A gyűlés örömmel és hálaadás-
sal vállalhatná el egyharmadát (Zajos derűt-
ség a szélsőbaloldalon) azon összegeknek,
melyeket ő felsége egyéb országai a szük-
séghez képest — még ez is itt van — vi-
selni fognak. „Ime uraim itt a 33 % (Zajos
derűtség a szélsőbaloldalon.) Kolonics kifun-
dálta még a %-ot is. (Derűtség a szélsőbal-
oldalon.)

Lakatos Miklós: Kolonics utó-
dai!

Thaly Kálmán: De még azt is
hozzátette, hogy a szükséghez képest ma sem
lehet meghatározni, hogy évről-évre mennyire
változik, mennyivel eme kedik a kvótához való
hozzájárulása. Ime ő már azt is tudta és hoz-
zatette, hogy a „szükséghez képest“, csupán
az arányt állapítva meg 33 %-ban.

Ime uraim kétszáz esztendő s a kvóta és
bár 1696-ban egy magyarok, a ki főpapi
méltóságban volt, Széchényi Pál gr, kalocsai
érseknek bátor felépése egyelőre legalább el-
hárította ezen veszedelem életbeléptetését,
végleg nem háríthatta el, mert Kolonics ha-
talma győzött s öt év mulva 1701-ben csak-
ugyan életbeléptette az egész systemát, a
melyet azután Rakóczy Ferencz felhívására
két évi virágzás után nem kisebb hatalom
döntött halomra, mint a magyar nemzet fegy-
verfogása. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalolda-
lon.) A szármári béke azután megint vissza-
állította az alkotmányt és Kolonics regimét
megszüntette. De a magyar nemzet Kolonics
öszmonarchiájától és kvóájától való irtózá-
sában annyira ment, hogy Bercsényi Miklós
gr, mikor csapatai, a kurucok, Bécs körül
nyargalásztak, mint jó katolikus ember meg-
üzente egy hadi fogolytól Kolonics bibornok-
nak, hogy valahogy ki ne jöjjön Bécsből,
mert ott vannak a huszárai és ha valahogy
elfogják őt, Bercsényi maga, mint jó katoli-
kus ember, daczára, hogy a csapatoknak ve-
zére, nem fogja megmentetni a kvóta ki-
gondolóját a számára előre elhatározott vég-
zettől, a melyet a magyarok neki szántak t. i.
hogy mint Szent Jánost elevenen fogják olaj-
ba főzni. (Élénk derűtség a szélsőbalol-
dalon.)

Kubik Béla: Minden kvótaemelő
megérdemelné!

Thaly Kálmán: Ettől az elevenen
olajba főzéstől Kolonics úgy megijedt, hogy
halalos holtáig nem jött ki Bécsből. (Derűt-
ség a szélsőbaloldalon.) és csak midőn 1707-
ben meghalt, akkor hozták ki onnan.

Azonban t. Ház, ha akkor, ezelőtt 200 évvel kísértett ezen eszme s életbe volt lépve két évig a Kolonics regiméjének többi sorozatában, a fogyasztási adóval, akcizzal a kamaráknak és egyéb udvari hatóságnak németnyelvűségével, mondom, ha a szatmári béke, a nyolczadévi megfeszített nemzeti erőfeszítés harczi után visszaállította is az alkotmányt, s mint III. Karoly király, VI. Karoly császár más néven — bizony érezte magát a trónján és megkezdte a szatmári béke kijátszását és egyes pontjainak a megszegését, ha nem is nyíltan, — ambár némelyeket nyíltan is megszegett — akkor mindinkább közeledtek ismét a Kolonics-féle regiméhez. Közbejött azonban az ő halála s Mária Terézia megmentésére a magyar nemzet ismét nagy erőfeszítéseket tett és az ő uralkodása végső éveiben, mikor tudjuk, hogy megint nagyon sok ideig nem tartottak országgyűlést, ismét a kvóta rendszerre tértek át annyiban, hogy József császár, ki zsenális ember volt, de abszolút hajlamokkal bírt és az öszmonarchia létesítésére feszítette meg minden törekvéset, azonban utolsó éveiben is mar mint trónörökös mind több befolyást nyerve a kormánypartra, azt, a mit a maga uralkodása alatt azután teleplezetlenül megtejt, azt mar az edes anyja idejében kezdte életbe léptetni és megvalósítani, éven az ő cselja is a Gesamtreich az öszmonarchia. Tudjuk, hogy ő absolutistice az öszes jövedelmekre nézve azt cselekedte, a mit akart, országgyűlést egész fejedelemsége idejében nem tartott. A nemzet azonban újra felebredt és megrázkódott, mint a fekelni kéz oroszlan és tudjuk, hogy a hatalmas ember is kénytelen volt ha a os ágyán minden intézkedését visszavonni.

Ekkor szabadult meg Magyarország másodsor a Kolonics-féle regime kísérletétől és vissza hozatalától. De az osztrak szivosság még ekkor sem nyugodott, mert az új absolutistikus rendszer bukásával és a köigréczi vere-és után a magyar nemzettel ki kellett egyezkedni hát akkor is visszatért a Kolonics féle tálalmanyra és 1896-ban már alkotmányos uton iktatta törvénybe a kvótát. Azt az egyharmad kvótát, melyet mint kimutattam mar 1696-ban indítványoztak és atyáskodólag a magyar nemzet nyakába igyekeztek varni. (Helyes és tetszés a szélsőbaloldalon.)

Ezeket, t. képviselőház, csak azért akartam elmondani, hogy a kvóta historicuma is meg legyen világítva, (Helyeslés és eljenzés a szélsőbaloldalon.) és hogy láthassuk, hogy ez — egy rossz, de nem is új rossz, de régi felújított rossz, a mely a hányzor felmelegszik, annál rosszabb lesz, mint bizonyos étel. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.)

M a d a r á s z József: Mad ez is megbukik!

Említettem azonban t. ház felszólalásom bevezetésénél, hogy a kvóta tulajdonképpen két féle. Az egyik, amely tulajdonképpen drágább a pénzbeli kvótánál, ez veradó, (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) amennyiben szorosan öszefügg a pénzadóval, és bár mo t csak a pénzbeli kvótával van dolgunk, de a mint volt szorosság kimutatni, ez a ver adóval elválaszthatatlan öszefüggésben van, sőt a veradó fentartása a pénzbeli kvótának is a legnagyobb részét felemesztji, és így szükség szerű, hogyha az egyiket tárgyaljuk, tekintet kell vetni a másikra is.

A veradóval röviden végzek, t. ház, mert az most szorosan tárgyalás alatt nincsen. Tudjuk, hogy a most megbatározott létszáma szerint a közös hadseregnek, amely 10 évre alapított meg, s bar lejárt, de tavaly ismét meghosszabbított, és a veradó bizottság tett jelentése szerint egy e ztendőre ismét megakarják hosszabbítani, tehát a véderőnek létszáma a közös hadseregben, a honvédséget leszámítva, 800.000 ember. Ehez a 800.000 emberhez évekenk kívának 103.000 ujonczot veradó alakjában. Ebből Magyarország illeti az 1868. évi véderő törvény megállapítása és legutóbb az 1889. VI. c. megállapítási aránya szerint: 43.899 ujoncz év-nkint, tehát a 103.000-hoz viszonyítva ez 43, majdnem 44 %. Ez maga azonban nem minden. Mert a tisztikar —

tudjuk — ebbe nincsen bele számítva, pedig az is a maga egészében jó nagy számú. — Azonkívül nincsenek benne a három éven tul szolgáló tisztiek, kiknek megint jónagy a létszámuk, nincsen a tengerészei tovább szolgáló legénység, kik közül a magyar part vidékről valók is sokan vannak, és egyéb olyan allományok, szeritűzérseg stn. hosszabb ideig szolgáló elemek, melyeknek szintén van contingensük Magyarországon és a magyar tartományaiból. Ugy, hogy kerek számván beszélve — mert szám szerint az ujonczokból magukból is 44 % tehető, — 45 %-ot tehetünk. Vagyis a honvédségtől mindig eltekintve magának a közös véderőnek számára a magyar nemzet 45 % kvótával adózik, tehát a népességéhez képest sokkal nagyobb arányban mint tartoznék. Még ez nem elég, hanem a magyar faj meg különösen van sújtva. — Ismerem a sorozási járasok allitási képességet a hivatalos lajstomból. Magyarországon épen a ösögyökeres magyarok-lakta vidékei adják mindig a legtöbb ujonczot. (Ugy vac! Ugy van! Helyes és a szélsőbaloldalon.) elannyira hogy Csehország egy-két kerületét kivéve a monarchianak egy kerülete sem hasonlíthat össze a sorozási járasok allitási képessége tekintetében a magyar kerületekkel. Az Isten megáldotta a magyar népet azzal, hogy jó buzakenyérrel és hussal táplálkozván, ennek következtében is erősebb testalkattal bír; mint az ausztriai örökös tartományok nemely népe, a galicziaiak némely része — nem a lengyeit értem, mert az atlag véve jó — Közbeszólás a szélsőbaloldalon: A rutbénék! A ruhén is nagyon gyenge a rossz táplálkozás következtében, vagy a Hohen Tamer hegyzsgben lakó némely lakókat, hol egyéb hegyi betegség, a polyva és a hülyeség teszi a lakókat négy töm-gben a katonaságra alkalmatlanokká, sőt a Magyarországon a magyar faj a veradó prestálásában, megadásában az aranyon tul van terhelve a többi fajokhoz képest, de atlag véve az egész osztrak örökös tartományokhoz képest. Ezt konstatalni akartam t. ház. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.)

Mi következnek azontan ebből? Szerintem semmi egyéb, mint az, hogy mivel a monarchianak ez az allama veradóval jobban van terhelve, mint a másik, következöleg a pénzbeli kvótában kevesebbet fizessen. Szerintem ez következöek. És nagyon ajánlottam volna ezt az álláspontot a kvóta-bizottság igen t. tagjainak, kik az osztrakokkal akudoztak, egyezkedtek, azonban uylátszik, komoly argumentumok nem igen voltak kelendők, hanem politikai szükségesség és ilyen szempontok uralkodtak, mert hiszen a számszerinti adatokat is elvetették utóbb, lega ább a még feljebb emelésnél tekintetbe nem vétettek, holott szerintem — és ezt még nem hangsúlyoztak ezen vitában, azért tarom szükségesnek felémelti — a veradó kvótával súlyosabban megterhelt állam, mely mi vagyunk, a méltanyosság szerint kell, hogy a pénzadó kvótában kevesebbel terheltessek. (Igaz! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Azonban a veradó, a mennyiben mindig csak a közös hadseregről beszélnek, mert hiszen a honvédség költségeit egészen magunk fedezzük, s így ez más szempont alá esik. — a veradó épen az, melynek fentartása szükségletei a közös kiadásoknak legnagyobb részét felemesztik.

Ime ezen kiosztogatott zöld könyvecskéből tehát hivatalos adatokból csak egy pár positiót olvasok fel, hogy kombinációimat azokhoz fűzzem: (Halljuk! Halljuk! a szélsőbalon.) Csak a főösszegek: az 1900. évre a delegációktól kért köz-ügyi kiadások előirányzata a hadseregre nézve, beleértve a haditengerészetet is, ezen hivatalos kimutatásokban 331,625,942 koronára van téve, a külföldi költségeké 10,027,936, a közös pénzügyi költségeké 4,028,512 koronára. Egy szóval, ez a két utóbbi poziczió, a mint méltóztatnak látni, aránylag elenyésző csekélység az áldott fegyveres béke terhehez képest, mert hisz majdnem mindent az a kielégíthetetlen éheségű moloch, a harcokésztség emeszt fel. Tehát itt azt mondhatjuk, kilencz tizedrésze a közös költségeknek a közös hadseregre fordítottak.

Ekkora óriási összegnél, a mely kerek számban, mondjuk 332 millió korona, nem lényegtelen az a körülmény, hogy ezen óriási összeg, mely itt a monarchianak költetik el, elenyésző csekély egyéb összegtől eltekintve, — hová haramlik vissza: az ausztriai, vagyis örökös tartományok minő arányban részesülnek ezen terheknek, ezen összegeknek ott történő elköltésében és minő arányban Magyarország tartományai? Mert nem csekélység, hogy a lakosság bevételeihez, a városok felvirágzásához ezen óriási összegre menő kontingenssel járunk, valamint az iparnak felviragoztatásához is, hol készülnek ennek az óriási hadseregnek a fegyverei, az ágyui, hol készülnek felszereléseik, ruházata. (Élenk helyes és a szélsőbalon.) Egy szóval az osztrak és a magyar monarchia két allama közül melyik állam mennyi összeget kap vissza ezen, a közös hadseregre megszávozott óriási tökébőlsmennyit a másik. Azt tartom, nagyon helyen van, hogy itt e dolgokat is részletesen megbeszéljük és kimutassuk azon alkalommal, a mikor ezt a kvóta-terhet még nagyobb arányban szándékoznak Önök kivetni a nemzetre, (Helyeslés a szélsőbalon.) ezen az alapon is, hogy le-z-e Önöknek igazságuk és nemcsak azon alapon, a melyen Kossuth Ferencz, Komjáthy Béla és más t. elvtársaim az ipar és a nemzetgazdaság terén pénzügyileg és politikailag kimutattak; lássuk, hogy ezen a téren, a katonai téren is hogyan állunk a visszahárulás tekintetében? Itt állandó költségeket és rendkivületeket akarok megkülönböztetni. Az állandó költségek a hadsereg rendes intézményei és csapatai részére adatnak ki egyáltalában. A rendkivüli szükségletekről szól ezen zöld könyvecske. Bemutatok, t. ház, hivatalos adatokból szakember által öszefüggő egy tabelát, mely a hadsereg intézményeinek és intézeteinek elhelyezését tünteti elő az osztrak tartományokban és Magyarországon. Lássuk, minő arányban osztozunk mi azokban az összegekben, — ezen elhelyezések a legjobban megfogják mutatni, — a melyek a hadsereg fordítatnak, a monarchia öszes pénzerejéből, tehát Magyarország pénzerejéből is. Vannak központi, dusan dotált hivatalok, a melyeknek székhelye Bécs.

Természetes, ezeket sem hagyhatom ki, — mert ha azoknak egy része Magyarországon, Budapesten székelne, természetes, hogy a főváros vagyonszerzését mozditana elő azon öszzegekkel, a melyeket itt elkölt, míg itt valamennyi Bécsbe van koncentralva. Tehát így szól a tabella, a mely a percenteket is mutatja: Vezérkari főnökség egy van, az az egy is Ausztriában van elhelyezve, tehát 100 percent Ausztria javára; Ö Felső katonaj rodaja öszes személyzetével tisztán Bécsben van elhelyezve: 100 percent. A hadseregnek felügyelősége van három, mind a három Bécsben van elhelyezve, tehát megint 100 percent. A testőrség egy testülete kepez. Az is csak Bécsben tartózkodik és egyes töredekei jönnek csak az udvarral — sejourra, a mint maguk hivatalosan nevezik, — Budapestre: tehát ez is 100 % o képvisel. A hadügyminiszterium igen jelentékeny, nagy horderejű testület; ez is tisztán Bécsben székel, ebből is 100 % esik Ausztriára.

A hadtestparancsnokságok száma, beleértve minden egy s hadtestparancsnokságba a maga katonai, tisztii és hivatali személyzetet, Militar-schematismus szerint 14 volt, de 15-ikül adatott hozzája Bosznia-Hercegovinának Serajevóban székelő hadtestparancsnoksága; 16 iknak pedig a Zaraban alakított Militar-Commando, mely a partvédelmi szempontból bir nagy fontossággal és önállósággal, s a mely szinten hadtestparancsnoksági dotációval és minősítéssel van ellátva, bár zámozva nincs és ezért bátran mondhatjuk 16-iknak. A 16. hadtestparancsnokság közül tehát Magyarországon 6 van elhelyezve, Ausztriában pedig 10, A mig tehát rank ezeknek 37%-a ju, addig Ausztriára 62.5% esik. Gyaloghadosztály-parancsnokság öszesen 34 van; ezek közül Magyarországon 12, — Ausztriában pedig 22 allomasozik, a o, arany tehát 35:64:25. Lovashadosztály-parancsnokság Magyarország par excellencia lovas nép volna, a mint tudjuk, van őt, de Magyarországon lovas-

hadosztály parancsnokság egyetlenegy sincs. (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Ausztriában van mind az öt, tehát 100%. (Ugy van! Ugy van! a szélsőbaloldalon.) Gyalogsági dandárparancsnokság (Halljuk! Halljuk!) van 72: ezekből Magyarországon van 24. (Mozgás a jobboldalon. Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Zaj.)

Meg lehet, hogy unalmas, de bőrunkról van szó, a ház. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon. Elnök csenget. (Mások is olvasnak fel itt számtételeket és a katonai kvótát en sem tudom másképp részletezni, mint úgy, hogy felolvasom a tabellákat.)

K u b i k Béla: Nem szeretik a kellemetlen igazságokat! (Mozgás és zaj a jobboldalon.)

T h a l y Kálmán: A 72 gyalogsági dandárparancsnokság közül Magyarországon daczára a véderőhöz való 45 %-nyi hozzájárulásunknak, csak 24 van, Ausztriában pedig 48. A % aránya tehát 33.66-5. Lovas dandárparancsnokság van 19; (Halljuk! Halljuk!) ezek közül Magyarországon csak öt, Ausztriában pedig 14 van, tehát a par excellence lovas magyar népre 25 %, Ausztriára pedig 75.8 % esik (Mozgás a szélsőbaloldalon.) (Halljuk! Halljuk!) Az összes gyalogsági és vadászszázaljak száma 462: ezek közül Magyarországon 121, Ausztriában pedig 341 van elhelyezve, a % tehát megint úgy aránylik, mint 29 : 73.2-höz. Lovas ezred van összesen 48: ezek közül Magyarországon 13, Ausztriában pedig 29 van elhelyezve. A lovas ezredek költenek el aránylag a legtöbbet, mert ott a ló-tap is számba megy. Ausztria ezek közül 69 %-ot, míg mi csak 30 %-ot helyezünk el. Török tüzérezred van és pedig Magyarországon 15, Ausztriában 51. A % tehát 26, illetve 73. Vartüzér ezred van 6, ezek közül Magyarországon csak egyetlenegy, Ausztriában pedig öt van elhelyezve, a százalékos tehát 16, illetve 83.3 Tüzérségi szertár, a mi nagy dolog és háború esetén döntő fontosságú, van egyetlenegy. — Bécsben, (Mozgás a szélsőbaloldalon.) Óriási szemlélyzettel, öntőműhelyekkel, a melyek ha az ellenség kezébe esnek, nincsen többé védelem. Magyarorszag területét sohasem méltatta arra az osztrák védelem, hogy ide arzenált állítsanak. Tehát ez 100 %. Tüzérségi szertár van szintén egy Ausztriában, 100 %. Lőszergyár van egy, most építenek a rendkívüli szükséglet szerint egy másodikat, a t is Ausztriában, tehát 100 %. Lőporgyár van egy, az is Ausztriában 100 %. Magyarországon nincsen. Tüzérségi szertár van 20. Ebből Magyarországon van 6, Ausztriában 14, tehát 70 % Ausztriában, 30 nálunk. Hadmérnöki kar van egy, az is Bécsben, tehát 100 %. Hadmérnöki igazgatóság van 14, ebből 3 Magyarországon, 11 Ausztriában, tehát 78 és 21 %. Utaszzászlóalj van 15. Magyarországon 4, Ausztriában 11, tehát 26 és 73 %. Utaszzsértár csak 1, természetesen Ausztriában. Vasúti és távirat ezred megint csak 1, Ausztriában, Korneuburgban, tehát 100 %. Pedig ezek az újabb hadviselésnek végtelen fontos szervei és e tekintetben Magyarorszagot teljesen elhanyagolják. Gyalogsági hadapród iskola van 15: most akarnak még 2 állítani. Ebből van Magyarországon 6. Ausztriában 9, tehát 43 és 56 % az arány. Lovassági hadapród iskola Marisch-Weisskirchenben, tehát Ausztriában, ez is 100 %. Tüzéradapród iskolát most állítanak Traiskirchenben, tehát Ausztriában.

A t. néhai nemzeti párt delegátusai a hadapród iskolák és még magasabb tanintézetek, a katonai akadémiák dolgát sokáig pengették a delegációban. Egyszer meg is ígérték nekik az új katonai akadémia felállítását a Székely földön. Akkor azon polemizáltak, hogy Pulszky Ágost a német tannyelvbe egyezett bele, a nemzeti pártiak pedig a magyar tannyelvet követelték. A hadügyminiszter aztán meg is ígérte, hogy elküld a Székelyföldre műszaki embereket, hisz a tüzérségre nagyon ügyes székely fiúk kedvéért lehetett volna azt az akadémiát ott felállítani. A felelet az volt, hogy ott nincsen kedvező talaj, ellenben Weisskirchenben van, mert az jobb hely, mint Maros-Vásárhely vagy Kezdi Vásárhely, melyek mind rossz helyek.

Utász hadapródiskola szintén egy van

Ausztriában. Katonai alreáliskola van 4. Ebben az egyben vagyunk előbbre, amennyiben Magyarországon 3 van. Miért? Mert Kisvárdon és Kőszeg ott van az osztrák határszélén, a 3-ik Kassán van. Katonai főreáliskola van 1, az is Bécsben. Hadi akadémia Bécsújhelyen, pedig ez nagyon jelentékeny intézet katonai szempontból, mely sok költséggel jár. Tehát ez is 100 %. A műszaki akadémia, a felsőbb hadiskola, hadbiztosági tanfolyam, hadilövész iskola, lovaglós, vívó és tornászati tanfolyam, katonai állat gyógyintézet, katonai földrajzi intézet, valamennyi mind Bécsben és Ausztriában van, Magyarországon semmi. Tehát mind ezeknél nekik 100 % jut, az összes reá fordított költségek Ausztriába háramlanak vissza és Magyarországra a magyar kvótából egy arva garas sem. Katonai ruhátár van a monarchiában 4. Ebből Magyarországon csak egy van, három Ausztriában. Helyőrségi kórház van 26, ebből 18 Ausztriában és csak 8 Magyarországon. Hadi tengerészeti hatóságok, intézetek, gyarak mind Pólában vannak. Tudvalevőleg Magyarország területén nincs egy sem: csak Fiumében van egy torpedó gyár, de ez is magánvállalat és ez is annyiból van segítyezve, hogy az állam is vásárolt ott. Tengerészeti akadémia, igaz, van Fiumében, de más minden, hadihajó építésére stb. gyarak mind Ausztriában vannak, Pólában. Nem mondom, hogy például hajókötőtelekre valami nem jut, egy kis morzsálék Bácskába az apatini jó kender miatt, vagy a hadügyminiszter nem ad valamit sok zaklatása folytán a delgáczióknak és a haznak is például a bőripar, bakkancsok efele tekintetben; hanem atlag egészben és nagyban, tudjuk, hogy az egész hadsereg összes ruhabeli felszerelése Brünnoen készült a brünni posztóból. Fegyvergyár csakis Steyerben van. Budapesten is van egy fegyvergyár, de ez csak honvédségi fegyvereket készít, ha dolgozik.

Tehát ezen óriási összegek mind Ausztriára háramlanak vissza, Ausztria gazdagodik a mi kvótánkból is. Elég csak a számot megemlíteni. Hogyha a főügyvernemeket vesszük, ezek a gyalogság és a lovasság. A gyalogságnak átlag véve 75 %-a, a lovasságnak 100 %-a Magyarországon kívül van állandóan elhelyezve, vagyis Ausztriában. Ebből csak nyomoruságos összeg kerül vissza és az a vérbeli áldozat %-ánál, mint a penzbeli kvótánál sokkal alacsonyabb százalékok térül ide Magyarországra vissza és jut a mi lakosságunknak.

Tudjuk, hogy a városok nálunk nagy buzgalommal, a főváros plane tulbuzgalommal törekednek laktanyákat állítani és óriási költséggel a hadügyminiszter legutóztottabb igényeinek megfelelő, pavilionszerű és óriási területeket igénybevevő laktanyákat építeni. Ausztria e tekintetben sokkal szerencsésebb. Mert legtöbbször ott az abszolút korszakban állampénzen épültek laktanyák és a városok nagyon kis mértékben vannak megterhelve e tekintetben. Most is Weisskirchenben nem Ausztria és nem Weisskirchen költségen, hanem a közönségek költségeiből építik azt a laktanyát. Ez igen jelentékeny különbség. Magyarországon pedig a mely község vagy város részesülni akar a katonaság által elköltött pénzbe, kénytelen előbb jó mélyen a zsebébe nyulni, megadóztatni magát, hogy laktanyát építsen a maga erejéből. És ezeken a laktanyákon még a magyar feliratot sem szokták megtörni, hanem megkövetelik rajtuk a maguk jellegének, az osztrák jelegnek kitüntetését. (Egy hang a szélsőbalon: Micsoda joggal követelik?) Hogy micsoda joggal követelik? Hát hiszen a multkor olvasta fel egy képviselőtársam Jókainak egy szép cikkét a hadseregről. (Nagy nyugtalanság a jobboldalon. Felkiáltások a szélsőbalon: Halljuk! Halljuk! Odaát kaszinóznak!) Nem bánom, kaszinóznak, én azért elmondom a magamét.

E l n ö k: (Csenget.) Csendet kérek!

T h a l y Kálmán: Jókai Mór — ő pedig ugyancsak szabadelvű ur — válaszolt a közös hadsereg minőségét, a kettejű sást, a nyelvezetét. Már idézte valaki; én nem szólok most róla. Csak mivel már szóltam a haditengerészetről és szóltam Póláról, felhozom azt, a miről a delegáció jelentése megemlékezik,

hogy ugyanis egy nagy hadihajó épül — gondolom, Kossuth Ferenc barátom már felemlítette — a Kaiser Carl VI. nevű nagy hadihajó: 8,000,000 korona költséggel. Mi ez? Egyenes arculütése a magyar közjogunk. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Erre fizessünk? Nekünk III. Károly királyunk volt; mint magyar királyhoz semmi közünk VI. Károlyhoz. (Igaz! Ugy van! a szélsőbalon.) Ne fizessék reá a kvótát, ha ily dolgokban is arculütik a magyar nemzetet. Nekem legalább arczomba szökik a vér, ha ilyent olvasok. A delegátus urak pedig figyával forgatják ezt a könyvet.

V i s o n t a i Soma: Igazán kihívó magaviselet!

K u b i k Béla: És erre nincs szava a kormányoknak!

T h a l y Kálmán: Itt van a kezemben ez a zöld füzet, a közös hadügyminiszteriumnak a rendkívüli kiadásokról szóló füzet. Erről nem akarok többet mondani, csak annyit, hogy a mily arányban áll a visszahárulás az illető államok: a közös hadsereg és haditengerészet rendes költségeinél, ez a visszahárulás ez idő szerint sok éve óta és valószínűleg meg éveken át — ha meg lesz ez az intézmény, adja Isten, hogy ne legyen — mondom, hogy ez a visszahárulás még rosszabb a rendkívüli költségeknél.

Olvasom pl. a rendkívüli költségvetésről szóló füzetnek ötödik lapját. Itt 928,000 koronáról van szó. (Halljuk! Halljuk! a szélsőbaloldalon.) Ezek többnyire építési dolgok, és nemcsak erődítmények, hanem élelmezési raktarak, vízvezetékek, istállók, pajták. Ezek a városok fordulnak elő: Lobzow, Morva Fehértemplom, Bécs Józsefstadt, Przemysl, Czortkow, Zborow, Rzeszow, Tarnow és egy kivételkeppen Carlow, vagyis Karolyváros Horvátországban; erre is fordítanak 72,000 koronát. A 928,000 koronából Magyarország tartományára éppen csak 72,000 korona fordítatik, a többi mind kidobjuk Ausztriára, mind oda építik.

K u b i k Béla: Ez a kvóta?

T h a l y Kálmán: Ez a kvóta!

M a d a r á s z József: Atyai jóindulat!

T h a l y Kálmán: A következő lapon szervezeti intézmények szerepelnek, a melyek az előzőkkel összefüggenek: a rendesekből nem olvasok, csak a rendkívülieket említem. A 6. lapon II-ik építkezési részletek szerepelnek, a mely építkezések már folyamatban vannak. Olyanok pl. mint a prezmysli barakkok Ezek 12 millió forintba kerültek, most reperiálják, mert nem igen jól építették. 9 millió koronát vettek fel. Ebből a 9 millió koronából 600 ezer kor. kell most; lassanként készülnek. Ha a jóságos tűz addig beüt, mind oda lesz. Egy rakásra épültek; ott jártam, láttam, fából van a faluk, pappondeklából a fedelük. Itt ezen a lapon 9,500,000 koronáról számoltattik; ebből Cattaro megerősítésére megy meg lehetős összeg; 4 millió kor. irányoztatott elő erre, ennek részlete 500,000 kor. Azután következnek a következő helyek. Olvasom sorban, a mint a magyar területek is következnek, majd utóbb összegezem és kivonom ezeket. (Helyeslés a szélsőbalon.) Itt vannak: Cattaro, Zborow, Kamienka, Strumilova, Bpest, Grác, Székesfehérvár, azután Bécsújhely, Pozsony, Linz, Innsbruck, Cattaro, megint Cattaro, Póla, Prága, Mostyielky, Monasterzyske, Szeged, Sant Pöten, Kis-Márton, Klosterneuburg, Traiskirchen. Ezekből Bpest 100,000, Székesfehérvár 30,000, Pozsony 150,000, Szeged 32,000 fittat szerepel, vagyis összesen a magyar korona területén helyeztetik el ezen összegből 312,000 kor., a többi 9 millió mind Ausztriára esik. Ez az önk kvótaránya. Így fordítják a hadi költségekből az aránynak megfelelő összeget az osztrák tartományokra és Magyarországra.

A mi a költségek visszaáramlási arányát illeti, próbálgattam számítani, de nehéz pozitív számhoz jutni. Sok függ ugyanis attól, hogy pl. a bakkancsokból, szijneműből stb. a hadügyminiszter melyik évben mennyit kegyeskedik juttatni a magyar iparnak, vagy kender mennyit vesznek Apatinból a hadihajók szá-

mára stb. Ezek változnak évenként a szerint, hogy a csapatok elhelyezése hogyan változik és így apodictikus számot nem lehet mondani. Ha az egészet összevesszük, az általános összeg a hadügyminiszterium költségvetésében a hadseregére 331, 625, 982 korona, ebből a fentebbi tabellák szerint jó, ha a magyar korona tartományaiban 60 millió koronát költenek el, pedig még az önkvótáaránya szerint 110 millió volna igényelhető és így egyedül itt 50 millió koronával megcsalódunk az osztrákok javára, kikhez 270 millió korona térül vissza.

Méltóztassanak ezen megcáfolatlan adatokból és magának a hadügyminiszternek előterjesztéséből látni, hogy milyen mostoha eljárásban részesülnek a magyar korona országai az osztrák tartományokhoz képest, hogy ezen 332 millióból milyen óriási arányban élvezik ők a visszatérítést és milyen kicsiny koldusmorzsákat kap Magyarország. Ajánlom azok figyelmébe, a kik annyira lelkesednek a kvótáért.

De még fenyegetőzik Goluchovszky Agenor külügyminiszter ur avval, hogy a kívándorlás a monarchia minden részéről nagy mérveket öltvén, nemzetgazdasági józan elvek szerint valami gyarmatot levezető szelepet kell teremteni, ennek és Ausztria ipari kivitelének: erre nézve pedig szükséges a hadi hajók szaporítása, vagyis megint fizess magyar nagy tengerészetre. Nem akarom megérni, de a kik megerik, kíváncsiak lehetnek Goluchovszky gyarmataira.

Ott van a Ferencz József föld, meg a Zichy-land oda vigyük az osztrák ipart, behozatali cikk is volna; a fókabőr, a mely igen értékes cikk. (Derűtség a szélsőbaloldalon.)

Endrey Gyula: De az eszkimókat jó lesz künn hagyni.

Thaly Kalmán: De hát oda nem tetszik Goluchovszky urnak, hanem talán Kinába a Jancekiang, vagy a Hoangho bájós környeiken tervez valami gyarmatot. Viki Károlynak, ki a leg hatalmasabb volt minden Ausztriai uralkodó közt, sok-sok gyarmata volt és nem nyugodott le a nap az ő birodalmában. Hol vannak azok? A rongyai most jutottak amerikaiak; Cuba, Portorico, stb.

Ez osztrák gyarmatokra nézve önkénytelenül eszembe jut a nagy angol államférfinak a great oldman-nak, Gladstonenak egy nyilatkozata, a melyet mint miniszterelnök Anglia egyik nagy városában szónokolva tett: „Mutasson nekem valaki így szóló — e földteke területén bármely pontot, hol az ausztriai ház valaha jót tett volna.” (Élenk tetszés a szélsőbaloldalon.) Csak mostanában a Gladstone felett tartott emlékbeszédekben fölmelegítették e nyilatkozatot, amely azokra a részben magyar penzen alapítandó gyarmatokra nézve is igen megszívlelendő.

Sokat lehetne a kvóta emeléssel összefüggő e tervezetésekről még beszélni, de látva egyfelől a meghunyászkodó servilismus fizetési készségét, más felől a rettenetes közönyt, a hazafui elkeseredés fog el, és visszateret beszédem elejére. Kimutatom ott, ki a kvóta ösatyja: Kolonics, ki az 1/3 kvótát megteremtette. Ha a miniszterelnök ur a kvótát emelni akarja, abból azt következtetem, hogy ő tulajdonképpen Kolonics tanítványa, mert hisz a tanítványok szoktak tul tenni mesterükön. Gratulálok hozzá, noha honfiai fájó szívvel gratulálok, mert Deák tanítványát nem szeretem, mint Kolonicsét látni, de ő most a kvóta emeléssel magát tényleg Kolonics tanítványául mutatja be. (Élenk tetszés a szélsőbaloldalon.)

Ezek után nincs mit egyebet mondanom mint azt, hogy azon okoknál fogva, melyeket elvtársaim kifejtettek, a katonai teren pedig magam is kifejttem, kijelentsem én is, hogy a törvényjavaslatot visszautasítom, z lelkem egész melegével pártolom Kossuth és Komjáthy elvtársaim határozai javaslatát. (Zajos helyeslés a szélsőbaloldalon.)

A képviselőház ülése.

A kvóta-törvényjavaslat iránti érdeklődés, a tegnapi — decz. 12-én tárgyaláson sem látszott meg s majdnem üres padoknak ujjította meg az ülést Perczel D. elnök.

A jk. hitelezése után minden más előzmények nélkül áttértek a kvóta-tjavaslat általános tárgyalásának folytatására, amihez elcször

Madarász Imre a karczagi kerület függetlenség-párti képviselője szólott következetesen elleezvé annak törvénynyé válását, megokolva álláspontját azzal, hogy a kvóta-emelés az állami önállóságunkkal ellentétes közönségek fentartására szolgál; csudálkozását jejezte ki a kvotabizottság tüneményhírtelenségeit meggyőződés változtatása felett s maga a kormány még nem is okolta meg a kvóta-emelést s szóló nemes fogadta el a törvényjavaslatot.

Madarász után Szmiálovsky Valér beszélt. Az ő beszéde oly mindenféle furcsaságokkal bővölödött, hogy a szélső baloldalt egészen kedélyes közbeszólásokra ingerelte: Így akarta a kvóta-emelés jó eredményül igazolni azt a kényszerűséget, amelybe a tulterhe tetés hozni szokta a népet, hogy az nyomorúsága enyhítésére, vagy fedezésére új erőforrásokat keres es talál. (Talán a felvidéki inséget tanulmányozva, láthatta a t. honatyá, hogy a nép rendes kenyérványag hiányában, csakugyan talál rendkívüli kenyérpótlékokat, például gabona liszt helyet fakéreg és tengeri-eszuka darát!)

Majd Kolozsvári Kis István tartotta a Házat szokott természetű beszédmodora és eszjárásával sajátos beszédével, élénk hangulatban, de amely közben egy kis affér is fejlődött ki Kolozsvári, Kis és Vészi József közt, mely azonban nagyobb hullámverés nélkül ismült azzal, hogy a meggyanúsítás, melyet Vészi a szóló beszédéből magára, kiknek kijelentése szerint neki még csak eszéágában sem volt.

Az ülés végén Szell Kalmán most sem még bécsi utja eredményéről tett nyilván jelentést, hanem az állami számvevőszék jelentését nyújtotta be az 1899. év III. negyedében előfordult tulkiadásokról és hitelátruházásokról, amit a zárószámadási bizottsághoz utasítottak.

A következő ülés napirendje megállapítása után, mely a kvóta tjavaslat általános tárgyalásának folytatása — az ülést az elnök 2 órakor zárta be.

Táviratok.

Valószínűség.

Budapest, dec. 12. A magyar képviselőház üléseinek idejét megkarjak hosszabbítani, hogy a kvóta tjavaslat tárgyalása az év végéig befejeztessék. Azonban osztrák részről nem levén kijátás ahoz, hogy a Reichsrathban is letárgyalassék ugyanaz, valószínű, hogy mégis a király dönt a kvóta arány dolgában. Az ülések meghosszabbítását nálunk Péntektől kezdve és d. u. 3 óráig kinyulólóg terveznek. Az eddigi szólásra jelentkezők számából ítélve, nincs lehetőség benne, hogy a magyar képviselőház már karácsonyra bevégi a kvóta-tjavaslat tárgyalását.

Egy másik valószínűség szintén kísért: a fogyasztási vámsorompó felállítását azon esetben, ha a Reichsrath az átutalással Jan. 1-re készen nem lenne. Erről aztán nagyobb hitelenség kedvéért azt hírléik, hogy Szell K-nak a király kijátásba helyezte erre nézve az engedélyt. (A kvóta javaslat tárgyalásánál szilárd állást foglalt ellenzék megpublitására szánt új tengeri kigyónak minősítjük ezt a hírt, mely ujjonnan fel-fel veti magát, hogy megint a mélybe merüljön.)

A délafrikai háború.

Budapest, dec. 12. A burok új győzelmét arattak a nyugoti harctéren Sormberg-nél Gatacre tábornok ellenében, a kinek 2700 emberéből 1200 veszett el, a kik közül 700

katoná került fogságba, a többi réziót sebesült, részint halott! Ez által a M-thueu igyekezete Kimberley és Mafeking felmentésére meggyőzultnak tekinthető; ellenben a fokföldi afrikánderek általános felkelése még inkább várható.

Törvényhatósági bizottsági tagok választása.

— Felhívás a szavazó polgárokhoz. —

Debreczen, decz. 13.

Debreczen város polgársága holnap 48 törvényhatósági bizottsági tagot fog a város hat különböző helyen választani.

A ki csak egy szemernyit érdeklődik a város és a polgárság ügyei iránt, az fel tudja fogni s méltányolja, mennyire nagyfontosságú nap ez a holnapi.

Negyvennyolcz városatyá kap mandátumot, hogy a polgárság érdekeit a városi közgyűlésen képviselje, támogassa, megvédelmezze hogy ennek a városnak vezetése felett örköd-jék s ellenőrizze azokat a botlásokat, melyek rendszeren a polgárságra háritanak igen sok kellemetlenséget, még több anyagi bajt.

Nagy horderejű megbízatást foglal magában a városi képviselőség s a kit a polgárság bizalma oda helyez, annak helyén kell lenni eszének, szívének. Annak az embernek igaz érdeklődéseit kell viselteni a polgárok érdekei iránt s a folytonos szigorú, de igazságos kritika gyakorlását, sem szép szóért, sem terrorizálásért elmulaztani nem szabad.

Debreczen város polgárságának anyagi, szellemi ügyeit a közgyűlés-teremben intézik. Azok a férfiak, kik bent ülnek a bizottságban, a polgárság bizalmából, akaratából ülnek ott. Azt kérdezzük most már, hogy vajon az a hivatalnoksereg vagy presszió és hivatalos nyomás folytán megválasztott emberek tudják-e a város érdekeit elfogulatlanul vezetni, ismerik-e a polgárság gondját, lelkesednek-e azokért az eszmékért, melyet Debreczen város tradíciója fényes betűkkel irt mindnyájunk elé, s tudnak-e szabadon gondolkodni?

A legközelebbi törvényhatósági bizottsági közgyűlés, a mely nyíltan kijelentette hogy beleegyezik Magyarország kirablásába, megmutatta, hogy nem!

Bebizonyosodott, hogy Debreczen város törvényhatósági bizottságának többsége olyan elem, a mely a polgárság bizalmát eljátszotta, azzal rutul visszaélt, s megbecsülni nem hajlandó.

Mit törődnek ők más bejával gondjával A város esze, szerintük a főispán, annak minden szava tette helyes, jó igaz.

Így azután Debreczen város, melyet történelmi multja vezérszerepre jelöl ki a magyar városok közt, oda süllyedt, hogy pártol mindent a mi rossz, elveti azt a mi jó és igaz,

Itt az idő, hogy ezen segítsünk. Titkos szavazással fog 48 bizottsági tag meg választani. A ki csak egy kevéssé debreczeni ember az tudni fogja mit cselekedjék.

Kezdjük meg a gyökeres tisztítást 48 derék ember, igaz ember megválasztásával, a többi könnyen fog következni.

Hadd legyen már vége annak az ázsiai állapotnak, a mely Debreczen városában uralkodik.

Polgártársak, fontoljátok meg kire bizátok magatokat, javaitokat és a szerint cselekedjétek!!!

Jelöltjeink valóban diszes névsora a 48 helyre a következők.

A Piacz-utcza:

1. Faragó András.
2. Dr. Gulyás István.
3. Kecskés István.
4. ifj. Kertész János.
5. Nagy János.
6. Dr. Tüdös László.
7. Kopányi David.
8. Szóke Ferencz.

A Kossuth-utczában:

1. Alföldi Gábor.
2. Bakos János.
3. Dicsőffi József.
4. Fehér András.
5. Kelemen Gábor.
6. Mitrovics Gyula.
7. Pető István.
8. Rochlitz Arthur.

A Péterfia-utczában:

1. Kertész János.
2. Kiss Bálint.
3. Márton Imre.
4. Dr. Nagy Zsigmond.
5. Palfi Ferencz.
6. Polgári Sándor.
7. Seres András.
8. Zöld Mihály.
9. Gombos Ferencz.

A Hatvan-utczában:

1. Dr. Benedek János ügyvéd.
2. Ferenczy Gyula főisk. tanár.
3. Kovács Lajos timár.
4. ifj. Mike Ferencz.
5. Sarkadi Ferencz.
6. Simon István tanító.
7. Szathmári Ferencz.
8. Szilagyi Balint ügyvéd.

A Csapó-utczában:

1. Bacsai András.
2. Bihari István.
3. Erdei Ferencz.
4. Kiss Albert.
5. Pongó Lajos.
6. Schwarcz Vilmos.
7. Varjas Sándor.

A Varga-utczában:

1. Dr. Dereksy István.
2. Gondy Károly.
3. Kiss Gábor.
4. Piros József.
5. Sámly Bels.
6. Tóth Gergely.
7. Tóth Lajos.

Iparhatósági megbizottak választása.

— A főkapitány hirdetménye. —

Debreczen, decz. 13.

Az 1884. évi XVII. t.-cz. 169. és 172. §-a értelmében az iparosok és kereskedők által minden elsőfoku iparhatóság mellé minden évben 20 iparhatósági megbizott választandó, mely iparhatósági megbizottak feladatát a hivatott törvény 168. §-a határozza meg, miután pedig Debreczen sz. kir. város egyszersmind Hajduvármegye b.-ujvárosi járás főszolgabírájának, mint elsőfoku iparhatóságnak székhelye, így nemcsak a rendőrfőkapitányság, hanem az említett főszolgabíró mellé is a debreczeni kereskedők, illetve iparosok által és közül lesz megválasztandó 20—20 iparhatósági megbizott.

A választás miként eszközzésére nézve a nagyméltóságú volt m. kir. földművelés, ipar és kereskedelemügyi minisztériumnak 1885. évi október 4-én 52,211. szám alatt kibocsátott körrendelete nyomán a következőket tesszem közhirré:

1. A fent megjelölt számú iparhatósági megbizottak választására jogosult mindazon debreczeni iparos és kereskedő, kinek neve az iparhatóság által előzőleg összeállított s a folyó évi október hó 31-től november 8-dikáig az iparhatóságnál közszemlére kitett lajstromban; előfordul — megválasztható pedig az említett névlajstromban foglalt oly iparos és kereskedő, ki a folyó 1899. évben legalább 10 frt III-ad osztályú kereseti adót fizet.

2. A Debreczenben székelő mindket iparhatóság mellé választandó 20—20 iparhatósági megbizottnak iparosok és kereskedők szerinti számaránya, — tekintettel azon sok oldalú és terhes kötelezettségekre, melyeket különösen az iparos osztálybeli iparhatósági megbizottnak kell teljesíteni és tekintettel különösen arra, hogy városunkban és Hajduvármegyében leginkább folytatott iparágakra legalább egy-egy szakiparosnak az iparhatósági megbizottak közt szükségképen helyt kell foglalnia, akképen volt megállapítandó, hogy miként az eddigi választásoknál is történt, az iparos osztályból 18—18, a kereskedő osztályból pedig 2—2 iparhatósági megbizott kerüljön ki.

3. A választás napjára a f. 1899. é. Dec. hó 30-ik napja és helyeül a rendőr főkapitányság iparügyszálya (Kossuth-u. 12 sz.) tüzetik ki, hol az említett időben a választás oly módon történik, hogy az ill. helybeli választóképes iparosok szintén helybeli iparosok közül, a jelen hirdetménnyel egyidejűleg szintén kihordott szavazó-lapba 18—18 egyént név és foglalkozás szerint megjelölve beírván, a lapot a megjelölt napon és helyen délelőtt 10—12, és délután 3—5 óráig benyújtják; hasonlóan járnak el a kereskedők is, azok különbséggel, hogy a szavazó-lapra csak 2—2 kereskedő nevet jegyzik fel.

4. A beérkezendő szavazó lapokban előforduló és a megválasztásra képesítettnek tartott egyének nevei összeszámítva, az aránylag legtöbbszőr bejegyzett iparosok közül 36, és a kereskedők közül 4 megválasztott iparhatósági megbizottnak fognak tekinteni és nevek köztdomásra hozatva, működésük pedig az 1900. évi január hó egytől egy évre terjed, a választás vissza nem utasítható, kivéve, ha valaki egy éven át mint iparh. megbizott már működött különös tekintettel érdemi kivételek esetén az időleges felmentés a ker. és iparkamara véleménye alapján, a II. foku iparhatóság által megadható; az iparh. megbizottak teendőiket a törvény értelmében nem teljesítik, a hibás vagy mulasztó megbizottat a II. foku iparhatóság 100 frtig terjedhető bírsággal sújthatja.

Felhívom az érdekelt iparos és kereskedőket, hogy az ipartörvénynek az iparhatósági megbizottakra vonatkozó intézkedéseit foganosítását oly egyének megválasztása által igyekezzenek elősegíteni, a kikről a törvényben előírt feladatok teljesítése iránti ügybuzgalma és érdeklődése feltételezhető.

Debreczen, 1899. decz. 3-án. **Boezkó Sámuel**
rendőr-főkapitány.

H I R E K.

Mi jó, mi édes . . .

Stecchetti.

Mi jó, mi édes a fűtött szobában,
Kezembe' könyv, de csak lapozgatom:
Puba, meleg szőnyeg nyugosztja lábam,
Vérem nyugodt, kávé az asztalon.

Mily édes áttekintni gondolatban
A nap bubáját, fáradsalmait,
S nevetve wondogatni önmagamban:
«Be boldog is vagy elvonulva itt!»

— Önző! — szól sz te, ki felfalod s bele
Csömörlesz a bölcs szillogismusokba,
Neked tudós könyv az üdv kut-eje;

Boldog vagyok én, lásd, mikor ragyogva
Két szem nevet rám, két szem kék ége.
— Önző! — felelsz . . . s irigykedel titokba.

* **Debreczen város emeli a kamatlábat.** Abraham László városi tisztii főügyész a jog- és pénzügyi bizottság tegnap délután tartott ülésén indítványozta, hogy minden olyan városi kölcsön után, a melyet nem a debreczeni telekkönyvben foglalt ingatlanra adtak ki hat százalékos, de per e s e t é r e h e t százalékos kamatot kössön ki a város. A jog- és pénzügyi bizottság azonban tovább ment és azt javasolja a közgyűlésnek, hogy bármiféle és bárhol telekkönyvezett ingatlanra adandó kölcsönt ezentul hat százalékos kamatra adja ki a város, de kösse ki, hogy per esetén nyolcz százalékhoz van jogos igénye.

* **A kertési szabályrendelet tárgyalása** a tegnap délután tartott jog- és pénzügyi bizottsági ülésre üzetett ki. A bizottság azonban csak általánosságban foglalkozott a szabályrendelettel, a részletes tárgyalásba nem ment bele. Végeredményében aztán úgy határozott, hogy a kertési szabályrendelet tervezetét adassék vissza a tisztii főügyésznek, hogy különös tekintettel a mezőrendészeti törvény intézkedéseire, újra dolgozza ki.

* **Itt az idő.** Holnap nagy napja lesz Debreczen város polgárságának. 48 bizottsági tagot választanak újra. A mint értesülünk a választó polgárok (kormánypartiak is) mozgalmat indítottak, hogy Márk Endrét és Lengyel Imrét — a vót és apóst — kibuktassák a bizottságból, a hova ők — ez nem frázis — egyáltalán nem illenek be sem képességük sem más dolog miatt. Itt az idő, hogy a terv megvalósuljon. Rázza le magáról Debreczen polgársága ezt a két nyögőt, s ültessen helyökbe olyan embert, a ki nem a saját egyeni czéjait, de a város érdekeit tartja szem előtt, s a kit a főispáni mosoly nem tud eltantoritani az elv hüszétől, sem a polgárok érdekeinek vigyázásától. Itt az idő!

* **Kardpárbaj.** Enyhe kimenetelű kardpárbaj folyt le ma d. u. 1 órakor a helybeli tornacsarnokban. Grósz Sándor joghallgató, lapunk munkatársa, Kiss Kálmán, üzletvezetőégi hivatalnok, tartalékos hadnagy verekedtek meg. A párbajra a felek között történt szóváltás adott okot. Kétszeri összecsapás után Grósz Sándor kapott egy jelentéktelen kardcsapást a jobb karján, mire a segédek a párbajt megszüntették. Segédek voltak a Grósz Sándor részéről Mandel Béla és Dalmy Barna, a Kiss Kálmán részéről Kovács László könyvelő és Julie r hadnagy. Orvosok az előbbi részen Dr. Balkányi Emil, a máikon Dr. Czákó Zsigmond. A felek a párbaj után kibékültek.

* **Kárpótlás a városnak.** A pénzügyminiszter azt a karpótlási összeget, amely Debreczen városá az 1899. évi VI. t. cz. 1 §-ában foglalt rendelkezések szerint az állami italmérés jövedelmi többletéből illeti, az 1899—1901 évekre 21685 frt 54 kr. atlagban állapította meg. Ez összeg felévenként válik esedékesse s a helybeli állami adóhivatalnál június 20-án és december 31-en vehető fel.

* **A sors keze.** Miklós barátunk panaszkodni kezd Bercezin-k a következő képen.

— Hallottal már ilyet lelkem? Ma délután mig karttyáztam, folyton a görös rangatta az ujjaimat.

Látod — válaszolta Bercezi — miért esküdtél meg a multkor, hogy nem kalaberezél többet?

* **Csendélet Hajdu-Sámszonban.** Igazán megdöbbentő az a közbiztonsági állapot, amely Hajdu-Sámszonban uralkodik s ha még tovább tart a Törvényhatóságok indolenciája, rövid idő múlva odajutunk, hogy fenyves nappal sem lehet a tisztességes polgárságnak fegyver nélkül az utcára mennie. A község duhaj legénye már annyira verszemet kapott, hogy már a kora esti órákban is lépten-nyomon inzultálja községünk tisztességes polgárait s nem ritkán a szó szoros értelmében utját állja; sőt botokkal támadja reája. A minap pl. egy uri embert ütöttek vállon doronggal, úgy, hogy ha az ütés a fejet éri (a hova bizonyára szárvá volt): halalos kimenetelű leend. — Tegnapelőtt este pedig egy előkelő polgárt — a casinóból hazamenet — támadt meg egy csoport maszkírozott duhaj. A nyáron az utcán gyilkoltak meg egy legényt. Egy ízben az adóvegrehajtot vasvillával fogadtak. Egy debreczeni békocsinuk fél óráig kellett verekednie, hogy folytathassa utját, mivel részeg embereknek a kocsijának es még nekik a ló is a kocsiján. Az illető békocsis urhölgyeket vitt a kocsiján s olyan artatlan volt az egész dologban, mint a ma született barány. Masszor egy uri embert, a ki rendreutasított egy duhajt azért, amiért a kutyáján minden alkalommal — s így akkor is — ok nélkül végig vágott; s egész csoport duhaj támadt meg botokkal, raadásul bevérven egy ablakot is. Majd egy urnót illeltek a legtrágárabb szitkokkal és káromlással azért, amiért megkérdezte őket szép szóval, hogy mit keresnek késő este az udvarán? Elzárt udvarokba másznak be éjjelen ent és valóságos ostrom alá veszik a női cselédek ajtajait, s ha eredmény nem koszoruzza műteteiket: beverik rajok az ablakot. Kora estétől késő éjjelig ordítanak végig az ucczan botrányos trágai nótákat, közben Isten káromlással és botokkal álván utját a véletlenül velők szembe jövő tisztességes polgároknak, vagy nőknek. A lopások, ajtókiltnes letördelesek napi renden vannak. S minthogy a boszszutól tartó polgárság csak nagy ritkán tesz jelentést ellenük, a törvényhatóság azon kelleme hitben ringatja magát; hogy H.-Sámszonban példás rend uralg. Legalább községünk előjáróinak csendőrsöt szorgalmazó kérelmére azzal válaszoltak, hogy arra Sámszonban épen nincsen szükség: Minthogy Sámszon a legrendesebb helység ebben a megyében. Szent Isten! Milyen lehet akkor a többi? A legközelebbi helységtől 13 kilométernyire vagyunk. Csendőrt csak elvéve, egy-két óráig látunk s a mint a csendőr kimvoldul községünkéből; nyomban megkezdődik a sok botrány. Igazán legelőbb ideje lenne, ha az alispán ur meghallgatná már H.-Sámszon lakossága tisztességes elemének azon egyhangú óhajtását; hogy csendőrsöt kapjunk! Ellen esetben Sámszonban rövid idő múlva a közbiztonság rosszabb állapotban lesz, mint Olaszország legvadabb brigantjai között.

* **Ma van az osztályosorsjáték** II-ik húzása, a következő sorsjegyek kaphatók nálam, 1455, 57, 26314, 7008, 4294, 8583, 89, 17938, 39, 32659, 37376, 50427, 34, 42, 64555, 93698, 13998, 21300, 22689, 24937, 25001, 43825, 44431, 33, 34, 99743, 44, 3156, 57, 58, 38677, 78, 81, 39093, 95, 39109, 10, 64790, 91, 92, 93, 94, 65946, 66703, 5, 6672, 82, 39. $\frac{1}{2}$ 2 f., $\frac{1}{4}$ 4 f., $\frac{1}{2}$ 8 f., $\frac{1}{4}$ 16 frtért t. vedöm, kik még nem ujitottak, ezuton felhivom azt leh-tőleg ma eszközölni, tisztelettel Schwartz Dániel, a Bika épületében.

* **Lapunk mai számához mellékelve** veszik olvasóink Radó M. J. fiumei szét-küldési ház árjegyzékét, mely annak nagy raktárát kávé, tea, rum, olajok és deli gyümölcsökben a legolcsóbb árak mellett ajánlja. A Radó M. J. czég szigorú megbízhatósága és áruinak kitűnősége régen a legjobb hírnevet szerezte, a mely még abban is kifejezést nyert, hogy őt a legmagasabb uraságok szállítások-

kal megbízzák. Ajánljuk a mellékelt árlapot olvasóink szives figyelmébe.

Színház.

Niobe. A tegnapi előadást kis közönség nézte végig. Kiváltak a keretből Komjáthy né és Fenyéri.

Rubos Árpád levele.

Lapunk egyik múlt heti számában tréfás hangon emlékeztünk meg Rubos Árpádról. Azt írtuk róla, hogy egyedüli gargon ember a színházban! és épen ezért nagy becsben áll az asszonyok és leányok előtt. Erre a hírre ma Rubos Árpád levelet küldött be hozzánk, mely a következőleg hangzik.

Tisztelt szerkesztőség!

Csak most értesültem arról, hogy a t. szerkesztőség a lapok hasábjain rólam megemlékezvén, nekem, mint gargon embernek reklamot csinált.

Nem vagyok hiu ember, az igazságot megkülönböztetnem szeretem elítélni. Így kénytelen vagyok a t. szerkesztőségnek és a lap olvasóinak kijelenteni, hogy a színtársulatnál nemcsak én, de Fenyéri Mór is kedves barátom is gargon ember. Környei barátom házasságáig harman büszkélkedhettünk ezzel, most azonban csak én és Fenyéri vagyunk a becézett kedvencek és értékünk a tarsulat előtt nap-nap után csak nő.

Jelen soraim leközlését az igazság érdekében kérem.

Debreczen, 1899. decz. 13.

Tisztelettel

Rubos Árpád,
a debreczeni színház tagja.

Készséggel adunk helyet Rubos ur levele nének s az igazság érdekében mi is konstatáljuk, hogy a debreczeni színtársulatnak két nőtlen tagja van. Sőt mi többet mondunk. A színház kötelékébe tartozván Gyöngyössi K. Viktor műszaki felügyelő is, kénytelenek vagyunk kijelenteni, hogy ő is — legalább addig míg egy jó parthit nem csinál — nőtlen ember.

Színházunk új tagjai. Virágvasarnapól kezdve tagja lesz színházunknak Patkó Béla bonvivant színész, ki jelenleg Krecsányi társulatánál működik Szegeden. Visszaszerződött ezenkívül Odry Árpád társulatunk volt tagja, ki a szerelmes szerepkört fogja betölteni.

Lauka Gusztáv.

Debreczen, decz. 13.

Deczember 12 én Nagy-Becskereken egy öreg író embert ünnepeleltek, a ki immar hatvan esztendő óta jó szü vidámsággal s magyáros zamatu kedélyeséggel szolgálja irodalmunkat.

Lauka Gusztáv, a veterán humorista, a ki az irodalomban az a nemzedék a Gusztai bácsinak ismert és szőllított, melynek most megder-sedett a szakállja s megkopaszodott a feje. már a szabadságharc utáni években is Gusztai bácsi volt s abban a legszomorubb időben, mikor a nemzet a kétségbeesés hallgatásába folytotta keservét, Lauka Gusztáv apró történetei, az ő spanyol hidalgokról és duennakról írt bolondos romanczerói és humorisztikus csevegései vidították fel anyáinkat és néneinket.

Éveken át öntötte nektar helyett a csipős, de tiszta új bort a poharakba; nem mannat adott, hanem jóízű borkorcsolyát, ki-sebb prózai művei és ötletes, vidám versei a

szellemi táplálék közt a mindennapi fekete kávé helyét töltötték be. Volt idő mikor az G. don Gunarószain és donna Klarain kacagtak és Buter Flóriánja olyan népszerű volt, hogy e tekintetben sem Mokány Berczi, sem Alborák el nem érték meg. Némely versét úgy czitálták, mint Hamlet híres mondá-ait, s mikor rabláncz csörgött a magyar G. énekesen, Lauka Gusztáv bohóságain nevetett a fel ország és ez a nevetés takarta el ezrek és ezrek omló könyeit s a költőt is.

Azután jött a nagy átalakulás korszaka és Lauka Gusztáv is csodalatosképpen átalakult; szentimentális verseket, romanikus históriákat kezdett írni és nem tudott beletörödni az új irányba. Elmaradt itt is, ott is és végre hátat fordított Budapestnek s immar husz esztendő óta Torontal vármegye levéltárosa. A nagy irodalom kerékvágásából kizökkent.

De mert szeretik és tisztelik őt, a ki holnap üli meg írói működésének gyémánt-ünnepét, melyre bokréta kedvvel gyülekezik össze barátaink serege, bizonyára sokan lesznek holnap Becskereken és bizonyos, hogy igen megható, családias jelenetek fognak ott lejátszódni. Sok szép beszédet is mondanak majd el s Gusztai bácsi szemeiből sűrűn fognak hullani a hala könnyűi, miközben szívét boldog er és fogja el, mintha dedunokai lakodalmán tánczolna ősz fejével, de fiatalos szívvél s még mindig nem roskadó inakkal.

Mi is ünnepeljük az öreg író, a ki a legnagyobbjaink barátja volt, a ki sohasem tolakodott, soha stréber nem volt, a ki becsületes jó magyar ember volt rossz és jó időkben egyaránt s a ki az árral uszni nem tanult. S ha nincs is benne a zajos, czifra modern élet sodrában — a jó öregnek nincs oka megbánnia.

Sok jó kívánság és üdvözlő szó köszönti őt holnapi ünnepe alkalmából s bar a Stibli Jakabok alakjai az ujjabb író és olvasó nemzedék emlékezetében régen szőfeszültek. Lauka Gusztáv e szép ünnepen megérdemi mindenek elismerését és tiszteletét.

Eljen Lauka Gusztáv!

Református tanítónő-képző.

— Saját tudósítónktól. —

Nagyvárad, decz. 13.

Már régebben fölmerült a református hívek körében a terv, hogy a református nevelés fejlesztése érdekében Nagyváradon tanítóképzőt létesítsenek. Ebben az ügyben a bihari, nagyszalontai és érmelléki egyházmegyék kiküldöttéi ma délelőtt gyűlést tartottak a helybeli református internátus épületében, melyen a nemes eszmét ismét egy lépéssel közelebb vitték a megvalósuláshoz.

Az értekezleten Szabó Károly bihari esperes elnöklete mellett jelen voltak:

Szél Kálmán, Nagy István esperesek, Ritoók Zsigmond kir. i. előtáblai elnök, dr. Várady Zsigmond, Kiss Elek, Némethy Károly, Harmathy Károly, dr. Balogh Elek, dr. Perjesy Mihály, Fényes Endre Székelyhidról, Hadadi Kálmán, dr. Fráter Imre, Miskolczy Árpád, Szemes Imre, Fűredi László, Bery József ulagi, Nagy Imre, Szemes László, Biró János, Nadudvari Lajos, Szigethy Elek, Zsigmond Imre, Végh József, Papp Gusztáv, Konrad Géza és Sulyok István egyházi kiküldöttek.

A nagy fontosságú ügyet az értekezlet meggyitása után valóságos tanulmány számba menő, hatalmas beszéd kíséretében Ritoók Zsigmond, a ref. egyháznak ez a kimagasló nagy alakja ismertette, rámutatván azokra az eszközökre is, a melyekkel e czél elérhető léend. Beszéde végén következő indítványt terjesztette elő:

1. Kérjük fel az egyházkerületet, hogy a leánynevelő intézet czéljaira 10 évre felajánlott évi 1000 frt segélyt a tanítóképző-intézet javára továbbra is biztosítsa.

2. Kérjük fel a 3 egyházmegyet, hogy a tanítóképző felállítására esetére bizonyos évi összegét p. o. 500 frtot biztosítsanak.

3. Keresse meg a bizottság a nagy-

vár. di. ev. ref. egyházat, hogy a tanítóképző szellem egy e. emi. leányiskolát állítson fel, a mely gyakorló iskolaként szolgáljon.

4. Mindhárom egyházmegyében külön szerveztessék a nagyvaradi ref. leánynevelő intézet pártoló egyesület (vagy nőegylet) s ennek megalakításával a bizottságnak az illető egyházmegyéből küldött tagja bizatassák meg. Ezek az egyesületek a mérsékelt tagdíjakból, a tal. rendezendő multságok, előadásokból, stb. gyűjtött adományokat évenként szolgáltatassák be az intézet pénztárába.

5. A nagy bizottság küldjön ki egy végrehajtó bizottságot, mely az országos gyűjtés módzatait állapítsa meg, felbivásokat küldjön szét, a gyűjtés eredményének biztosítása tekintetéből, a szükséges intézkedéseket tegye meg, s a gyűjtés eredményét a bizottságnak időnként legkésőbb minden év végén jelentse.

6. Az egyházak, a lelkészek mind a három egyházmegyében hivassanak fel, hogy évenként egyszer a templomi perselypenzt az intézet céljaira ajánlják fel különösen törekedjenek arra, hogy e célú megmagyarázván, az intézet pártoló egyesületeknek tagokat szerezzenek.

A nagy bizottság tagjai beható vitába bocsájtkoztak, melyben Széll Kálmán, Balogh Elek, Szemes Imre, Várady Zsigmond, Perjessy Mihály vettek részt. Végül elfogadták az indítványt dr. Várady Zsigmond pótlásával, hogy különösen kisebb (100 frtos) alapítványok gyűjtésére is kiváló súlyt fektessenek. A végrehajtó bizottság Szabó Károly előökkel következő tagokból alakul meg: Ritoók Zsigmond, Kiss Elek, Némethy Károly, Harmathy Károly, Barry József, Várady Zsigmond, Perjessy Mihály, Miskolczi Árpád, Ferdi László, Fényes Endre, Széll Kálmán, Ney István, Vég József, Csak Maté es Sulyok István. A bizottságot főkértek, hogy a szükséges lépéseket, intézkedéseket minél előbb tegyék meg.

IRODALOM.

Uj kötetek az Olcsó Könyvtárban. Legregibb gyűjteményes vállalatunk, mely oly tapintatosan választja meg a hazai es külföldi irodalom-ból azt, a mire a nagyközönségnek es az iskolának szüksége van: ismét uj kötetekkel gazdagodott. Kifaludy Károly két pompas igjéteka, Mátyás deak es Hüs-g próbaja nyitja meg az uj soroza ot. (1147 sz.) Az első az uj közepiskolai tanterv közelező olvasmanvul rendel, de mennyivel jobban illenek munkvelő szipadokra is e történetek kiváló alakjait annyira jellemző két apróság mint sok modern léhasag! Imre Sandor terjedelmes tanulmánya. A népköltészetről es nép dalról (1148-52. sz.) a jeles eszthetikusknak kiváló gondtal készült munkaja, mely a hazai es idegen népek nepi kötezetének fómotivumait kutatja. Leskovar Junkó Roskadozó kastélvok című szép beszélve a szlav irodalomnak szorgalmas magy ritója, Maragolics Ede ült tte at (1153-56. sz.) A következő kettős füzet (157-58. sz.) Marki Sándor melyreható essajje: A középkor főbb krónikásai. Krónikailag i mereti ebben a magyarok honfoglalása k ráig ismert krónikasokat, a kik hiteles es megbizható adatokat jegyeztek föl óseinkről es pedig: Jordanes, Procopius, Toursi Gergely, Fredegar, Paulus Diaconus, Einhard, Rimbart szent Anskarj krónikait es végül egy ös-zefoglaló fejezetben mindazon köép kori krónikasokat, kik a magyar történetiras kutói. Érdekes gyűjtemény Janosi Gusztáv, Angol, francia es olasz költökből (1159-60. sz.) válogatott gyűjteménye Hugo Viktor, Coppee, Moore, Longelov, Stecchetti, Bron, Ariosto. stb. szebb verseinek. Nagy érdeklődésre tarthat végül számot Riedl Frigye könyve: Magyarok Rómán. (1162-62. sz.) A stilsztikailag is gondtal megirt tanulmány az örök városban minden idők óta megfordult magyar írók: l es tudó-okról szól. Az Olcsó Könyvtár egyes számai 10 krajczaron minden hazai könyvkereskedésben kaphatók.

KÖZGAZDASÁG.

A gazdasági egyesületek országos szövetsége.

Tegnap tartotta nagygyűlését, a melyen 34 vidéki gazdasági egyesület 161 kiküldöttel képviseltette magát.

Ezen is első sorban a szegedi kiállításal végeztek, majd áttértek a tőzsde reformjának kérdésére, a melyet Bernát István ismertetett. Előadása kapcsán a következő egyhangulag elfogadott határozati javaslatot terjeszté a szövetségi nagygyűlés elé:

Tekintettel a Németországban a börze reformja révén tapasztalható kedvező eredményekre a szövetségi nagygyűlés feliratilag főkéri a kormányt egy tőzsdetörvény alkotására, a mely a dőzsdek szervezését, szervezetét, fenntartását es felosztását szabályozza; a határidő üzlet szabályozása tekintetében pedig az aradi agrár gyűlés által elfogadott álláspontot követelje magának.

A szesztermelők országos szövetségét által megindított mozgalom leargyalása után Forster Geza az idegenek birtokvásárlásának szabályozása es gazdasági minősítés es jogviszony szabályozásának kérdését veti fel. Elmondja, hogy a Magas-Tatra nagyrésze most már idegen kézben van es valószínű hogy a többi részeit is meg fogja az illető vásárolni s így megtörténhetik az, hogy a Magas-Tatra teljesen elvesz a nagy közönség részére, mert a tulajdonos ott egy nagyszabásu vadaskertet létesít.

Hogy tehát az ily összevásárlásoknak gatat lehessen vetni, javasolja előadó, hogy az adás-veteli szerződések, a mennyiben idegen állampolgár között birtok adásra vonatkozólag köttetnek a földmivelési minisztériummal bemutatassanak, hogy ily módon a földmivelési miniszternek jogában álljon mindenkor az idegenek birtokvásárlásait megakadályozni.

Jövőben ezek alapján az idegenek birtokvásárlásáról a minisztériumban egy statisztika vezettessék, a multban történt vásárlásokról pedig ugyancsak egy statisztikai kimutatás kész itessék. Továbbá a ksbirtok el tulajdonítottása szempontjából kívánatosnak tartja előadó, hogy egy bizonyos birtoknagyságig n-m magyar állampolgárok birtokot ne vásárolhassanak es a mennyiben idegen állampolgárok telepedési óhajtanának az esetben ók telepedési illeték fizetése köteleztesenek s végül, hogy ily idegen birtokon nemzetiségi politikát ne üzhessenek es minthogy idegen nyelvű kolóniak ne szarmazhassanak.

Ezt követőleg Rábinek Gyula szólalt fel a szabadraktarak es a vámbielezés megszűntetése tárgyában.

Előadásában megczáfolja azon, az érde-

kelt börzei körökből kedvvel hangoztatott jel-szót, hogy a magyar agrármozgalom német import, melynek semmi hazai vonatkozása nincs. Hiszen éppen ez érintett kérdések csak most, a midőn az egyesület már 8 éve foglalkozik velük, vettettek fel Németország es Franciaországban.

A szövetségi nagygyűlés javaslatára az általa kidolgozott memorandum a pénzügyminiszterhez való felterjesztését elhatározza, valamint azt is, hogy a bécsi gazdasági egyesület az osztrák kormány hasonló irányu akció megindítására kérje fel.

Budapesti gabonatőzsde.

decz. 12.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

Bursa	kilo	Ar 100 klg.		kilo	100 kilogramm ára	
		frtől	frtig		frtől	frtig
Bánsági	76	7.65	7.75	80	08.20	08.25
	77	7.75	7.85	81	08.30	08.25
	78	07.95	08.05	82	—	—
Tiszavidéki	79	08.00	08.15	—	08.20	08.30
	76	7.65	7.75	80	08.30	0.825
	77	8.75	7.85	81	—	—
Pestvidéki	78	08.95	08.05	82	08.20	08.15
	79	08.00	08.15	—	—	0.20
	76	7.60	7.70	80	08.15	—
Fehérmegyei	76	7.70	7.80	81	08.25	00.15
	78	7.90	8.00	82	8.15	0.30
	79	07.95	08.10	—	8.25	—
Bácskai	76	7.05	07.70	80	00.	—
	77	7.70	7.80	81	00.00	00.
	78	8.90	08.00	82	—	00.
Északmagy.	79	8.95	08.10	—	—	—
	76	8.80	8.95	80	—	—
	79	0.95	8.05	81	—	—

	Min. hekt.-ben	Arkilogram
R. zs elsőrendű	uj 70-72	6.20 6.30
» másodrendű	—	6.05 6.15
Arpa takarmánynak	» 60-62	5.70 6.80
» égetni való	» 62-64	6.45 6.55
» serfőzdei	» 64-66	6.25 9.50
Zab	» — uj 39-41	5.35 5.45
Tengeri bánsági	» — uj	5.00 6.30
» más nemű	» —	5.30 5.40
Repce bausági	» —	11.60 12.10
Köles	» —	5.30 5.60

Sertés vásár.

Kőbányai sertés piac. decz. 12. Magyar elsőrendű Öreg nehéz (páronként 400 kgm felüli 40-41 kr. Közép p. kint 300-400 kg. sulyban — kr. 320 kilog sulyban Fialal közép (páronként 251-320 kg. 42-43 kr. Fialal könnyű páronként 250 kg. sulyban 43 1/2-44 krig. Szerbiai: Nehéz p. kint 260 kg. sulyban 41 1/2-42 krig.

Sertés létszám: 1899. évi decz. hó 10. napján volt készlet 24821 darab, decz. 11. felhajtott 362 drb, 1899 decz. 11-en elszállított 687 db. 12-ára maradt 24496 db. A hizott sertésüzlet irányzata lanyha.

Még csak néhány napig

Huzás már 1899. december hó 30-án.

Magyar királyi jótékony célú államsorsjáték

főnyeremény 150.000 korona.

Az összes főnyeremények összege 365.000 kor.

Sorsjegyek a **2 frtért** kaphatók a lottójövedéki-igazgatóságnál Budapesten (IX., Csepel-rakpart, félemelet), a hová a megrendelt sorsjegyek ára postautalvány mellett előre beküldendő, valamennyi adó- es sóhivatalnal, a legjobb postahivatalnal es minden városban es nevezetesebb helységben felállított egyéb sorsjegy-áruló közegnél.

Budapesten, 1899. augusztus hó 1-én.

M. kir. lottójövedéki-igazgatóság.

Leszállított árak!

Leltározás alkalmából december 11-től kezdve

Női ruhaszöveteket,

mosó vizeket,

Atlas-Satin és batistokat,

Szőnyeget, függönyöket

tetemesen leszállított áron árusítunk el.

7 mtr Loden szövet	1	frt 19 kr.
7 " Divat szövet	1	" 90 "
7 " sima divat szövet	2	" 20 "
5 " 120 c/m. Divat szövet	2	" 50 "
5 " 120 " női ruhaszövet	3	" — "
5 " 120 " " " "	3	" 50 "

karácsonyi és újévi ajándéku

legjobban ajánlhatók.

SZABÓ LAJOS FIAI

Debreczen, Rózsatér.

Geréby Fülöp

25 év óta fennálló faraktárban
a legjobb minőségű száraz
hasáb, bükk, gyertyán és varga

tűzifa

13 frtjával,

első minőségű cser és tölgyfa

12 frtjával,

II-od oszt. tölgyfa 10 frtjával,

III-ad oszt. tölgyfa 8 frtjával

kapható. Megrendelhető:

Geréby Fülöp Utódai cégénél,
özv. Geréby Fülöpné eczet-
gyárában

Ifj. Kellner Dávid, Simonffy-
utca 42. sz. lakásán és

a pályaudvarban, a csolnakázó
tő mellett lévő raktárban.

Üzleti könyvek,

esinos kiállításban, erős kötés-
ben, igen jutányosan kaphatók

HOFFMANN és KRONOVITZ

KÖNYVNYOMDÁJÁBAN

DEBRECZEN, főpiacz, a főpostával szemben.

Alkalmi bevásárlás!

Van szerencsém értesíteni a n. é. közön-
séget, hogy a

Besenczky Kálmán-féle

nődivat, vászon és rövid-áru üzletet

megvettem és a mai naptól a **gyári árnál**
is olcsóbban árusítom el.

Tisztelettel

Kiss Lajos.

Alkalmi bevásárlás!

Hénnel Sámuel

Réz-, fém fürdő berendezés, vízvezeték üzlete és kútfuró vállalata

DEBRECZEN,

üzlet: Piacz-utca 54. sz. (megyeház-épület)

Műhelytelep: Arany János utca 13. sz.

Tisztelettel tudatom a n. é. közönséget,
hogy Arany János utca 13. szám alatt 48 év
óta fennálló

réz és fémáru

műhelyemen kívül a Piacz-utca 54. szám alatt
(megyeház-épület) egy üzletet rendeztem be. a hol
mindenfélé e szakmába vágó cikkek megtekinthetők

Ajánlok: fürdőkályhákat, vízvezetékhez
vagy vízkeringéssel hozzávaló kádakkal.
Closetteket, vízvezeteki réz, vas és ólom-
csöveket, réz és vasüstöket, mosó fazék a
legjutányosabb árban.

Kút-szivattyuk a legfinomabb kivitelben.

Elvállalok: fürdői, szeszgyári, serfőzdei és czukorgyári munkákat, valamint min-
dennemű javítást és czinezést helyben és vidéken.

Hufeisen-H-Stollen (Patent Neuss)

Mindég él! Koronálópó: kizárva!

A lovak kimelése mindig biztos lépés által.

Az egyedül észszerű sima utaknak
A H-Stollen elől ei az acél különös jósága által, melyet csak mi használ-
unk, biztosítva vannak. Csakélyebb értékű utánzatok megvédésére minden
egyik lópatkó H-Stollen mellékelten látható gyári védjeggyel van ellátva,
melyre a vételnél ügyeljünk.

NAGY ÁRKEDVEZMÉNY.
Árkap és bizonyítványok ingyen és bérmentve.
LEONHÁRD & Comp. BERLIN-SCHÖNEBERG.

Hazai czipő készítmények.

Van szerencsém a n. é. közönséggel tudatni, hogy főpiaczon,
a városházával szemben levő

czipő üzletemben

csakis saját készítésű, felügyeletem alatt álló kész férfi, női és gyermek
czipő gyártmányok vannak raktáron, a melyeket mérsékelt árak mel-
lett bocsátom a m. t. közönség rendelkezésére.

Megjegyzem még, hogy a készítéshez kitünő minőségű anyagot
használok.

Tessék megpróbálni, hogy nálam a legjobb czipőárak kaphatók.

Kiváló tisztelettel

Nemes Gábor,

czipész.

Nyomatott Hoffmann és Kronovitz könyvnyomdájában Debreczen, a főpostával szemben.